

Η ιταλική παροικία στην Αίγυπτο

επιμέλεια/μετάφραση
Αριάννα Ασημακοπούλου

Οι σχέσεις των Ιταλών με την Αίγυπτο και τους Ιταλούς έχουν καταγραφεί από την εποχή του Μεσαίωνα, κυρίως για τις εμπορικές συναλλαγές που είχαν αναπτύξει. Η πρώτη ιταλική κοινότητα στην Αίγυπτο εμφανίζεται στις αρχές του 19^{ου} αιώνα.

Τα πρώτα επίσημα στοιχεία που λαμβάνουμε από τους Ιταλούς της Αιγύπτου ξεκινούν την περίοδο του φασισμού (1922-1949). Εντοπίζονται τρία κύρια μεταναστευτικά ρεύματα. Το πρώτο κύμα μετανάστευσης λαμβάνει χώρα την περίοδο της Ιταλικής Ενοποίησης, ο λόγος της μετακίνησης ήταν οι συγκρούσεις που υπήρχαν στα κρατίδια της Ιταλίας. Το δεύτερο κύμα είναι προϊόν της οικονομικής καχεξίας που ακολούθησε την Ιταλική Ενοποίηση, μετά το 1860. Άλλη μια αιτία που οδήγησε στη φυγή των Ιταλών με κατεύθυνση την Αίγυπτο υπήρξε ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος στη διάρκεια του οποίου πολλοί Ιταλοί θέλησαν να απομακρυνθούν καθώς και η ανάπτυξη του φασιστικού κινήματος.

Η ιταλική κυβέρνηση τήρησε αυστηρή στάση απέναντι στους Ιταλούς μετανάστες αφού δεν ήταν λίγες οι φορές που στάλθηκαν σ' αυτήν γράμματα με εκκλήσεις βοήθειας από τους μετανάστες. Τα γράμματα αυτά έπεσαν όμως στο κενό αφού η κυβέρνηση δεν ανταποκρίθηκε ποτέ.

Σημαντικό είναι το γεγονός ότι οι Ιταλοί που εγκαταστάθηκαν στην Αίγυπτο ήταν άνθρωποι μορφωμένοι, με επαγγελματική κατάρτιση, όπως γιατροί, μηχανικοί, δημόσιοι υπάλληλοι και έμπειροι τεχνίτες. Μεταξύ αυτών υπήρχαν και πολλοί που εργαζόντουσαν στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της Αιγύπτου. Επιπλέον κατάφεραν να εισέλθουν στη καθημερινότητα της Αιγύπτου αναδεικνύοντας την ιταλική γλώσσα, άλλωστε είναι γνωστό ότι χρησιμοποιούσαν την ιταλική γλώσσα στις δημόσιες υπηρεσίες, στις διπλωματικές σχέσεις και στις επιχειρήσεις, πχ. στο ταχυδρομείο, το οποίο άλλωστε είχε οργανωθεί από Ιταλούς και τα πρώτα γραμματόσημα ήταν δίγλωσσα (Αραβικά και Ιταλικά). Επιπροσθέτως, η ιταλική γλώσσα θεωρούνταν η γλώσσα – όπως και η γαλλική – της αριστοκρατίας, πρόκειται πλέον για την *lingua franca* της εποχής στην Αίγυπτο.

Όσον αφορά την πολιτική ζωή οι Ιταλοί δραστηριοποιήθηκαν έντονα στην Αίγυπτο καθώς αρκετοί από αυτούς κατείχαν σημαντικές θέσεις ως σύμβουλοι της διοίκησης, της δικαιοσύνης καθώς επίσης ήταν σύμβουλοι για την οργάνωση της αστυνομίας και του στρατού. Παράδειγμα αυτού αποτελεί το γεγονός ότι ανατέθηκε στους Ιταλούς η κατασκευή της Αιγυπτιακής Ναυαρχίδας.

Το 1845 εκδόθηκε και κυκλοφόρησε το πρώτο ιταλικό περιοδικό της Αιγύπτου στην Αλεξάνδρεια «Lo Spretatore Egiziano» (Ο θεατής της Αιγύπτου). Η σημαντική αύξηση του ιταλικού πληθυσμού στην Αίγυπτο στην εκατονταετία που ακολούθησε συνοδεύτηκε και από την ραγδαία αύξηση της κυκλοφορίας του περιοδικού. Το 1858 ιδρύεται στην Αλεξάνδρεια το πρώτο ιταλικό σχολείο για να ικανοποιήσει τις ανάγκες του αυξανόμενου πληθυσμού. Το 1849 η ιταλική παροικία αριθμούσε περίπου 10.000 μέλη, το 1882 ο πληθυσμός αυξήθηκε στους 18.000, το 1907 στους 35.000 και το 1927 στους 52.000.

Η καταγωγή των Ιταλών που εγκαταστάθηκαν στην Αίγυπτο ήταν από διάφορες πόλεις της βόρειας και της νότιας Ιταλίας. Παρόλο που δεν υπάρχουν ακριβή στοιχεία πιθανολογείται ότι το μεγαλύτερο κύμα μετανάστευσης ήρθε από την Toscana (Pisa, Livorno) και από τη βόρεια Ιταλία, Lombardia, Veneto, Friuli, καθώς και ένα μικρότερο τμήμα από τη νότια Ιταλία, από τη Puglia και την Campania.

Στην κοινωνική ζωή της χώρας οι Ιταλοί διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο καθώς μαζί με τους Έλληνες διαμόρφωσαν την αστική τάξη που μέχρι τότε δεν υπήρχε. Βοήθησαν επίσης στον εκσυγχρονισμό της χώρας πράγμα που είχε ήδη ξεκινήσει ο Μωχάμετ Αλι και συνεχίστηκε από τον Ισμαήλ Πασά. Στην ίδια κατεύθυνση για τον αρχιτεκτονικό εκσυγχρονισμό της Αιγύπτου κινήθηκε και ο Ιταλός Αρχιτέκτονας Mario Rossi, που σχεδίασε και έκτισε τα πιο σημαντικά τζαμιά της Αιγύπτου. Έργα του επίσης είναι το Abu Al Abbas Al Morsy στην Αλεξάνδρεια και το Omar Makram στο Κάιρο. Μια ακόμα σημαντική προσωπικότητα ήταν ο Alvise Orfanelli, ένας από τους πρωτοπόρους στην τέχνη του κινηματογράφου στην Αίγυπτο.

Τέλος, στην πολυπολιτισμική Αίγυπτο του 19^{ου} αιώνα, η ιταλική κοινότητα συστάθηκε και λειτούργησε με υποδειγματικό τρόπο μεταξύ των ξένων παροικιών. Η μέγιστη συνεισφορά των Ιταλών στην Αίγυπτο επικεντρώθηκε στην αρχιτεκτονική, τη βιοτεχνία, τη βιομηχανία και τις τέχνες. Η μεγαλύτερη ακμή της ιταλικής κοινότητας σημειώθηκε τη δεκαετία του '30 πριν το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ενώ με την έναρξη του σημειώθηκε και η αφετηρία της παρακμής της

Πηγή:

«Italiani in Egitto» Maria Giovanna Stasolla